

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XXXIII. Contritio de peccatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Ex quatuor elementis hoc totum conficitur inter se contrariis, & pugnantibus: & alterum alterum non consumpsit. Unde manifestum est, quod virtus quadam invisibilis hæc cohibet; & vinculum est Dei voluntas. S. Chryl. hom. 10. ad pop. Antioch.

Neque fulgure est quidquam magis igneum; neque aquis est aliquid frigidius: ea tamen miscentur; nec confunduntur; neque contemperantur; sed unaquæque conservat fines suos. Manens enim ignis in aqua, & aqua in igne, magis hæc illum excitat, nec illa eum extinguit. S. Chryl. in Pl. 134.

Sal est in se uno continens aquæ, & ignis, elementum; & hoc ex duobus est unum. S. Hilari. can. 4. in Matth.

Tenebris lux contraria est; amaritudini dulces, & vigilia somno. Qui creavit hæc omnia, nihil reliquit, cui non adjunxerit contrarium. S. Ephrem de morbo lingua.

Quis in his, quæ contraria sunt, & dissimilia; æqualem, ac dissimilem, ordinem perfici attendit; nec continuè cogitat, unam esse virtutem, quæ ista distinguat, atque disponat. Nunquam, quæ sibi per naturam contraria sunt, & repugnantia, in unum per seipsa coirent; nisi præstantior esset, ac Dominus, qui illa conjungit. Sanct. Athanas. lib. contra Gentiles.

Nihil obistere divinæ gratiæ potest, quod minus id, quod voluerit, impleatur: dum etiam discordiæ ad unitatem trahunt; & plagæ in remedia vertuntur: ut Ecclesia, unde metuit periculum, inde sumat augmentum. S. Prosper de voc. Gent. l. 2. c. 33.

In bonis, disponente Deo, id agitur; ut unde in eis extinguendus videbatur, inde in eis amoris ardor acriter inflammetur. Quanto enim Mundi malis acerbius urgentur, quanto gravioribus flagellis atteruntur; tanto ad Dei amorem vehementius accenduntur. Mirare, obsecro, mirare, & vehementer obstupescere; vel quomodo in malis amor Dei deficiat ex beneficio; vel qualiter in bonis dilectio Dei crescat ex flagello. Et quod adhuc est majus, & multo mirabilius: plus fortasse in Martyre amoris flamma convaluit, ex tam acerba pœna; quam potuisset ex qualibet, & quantalibet temporali gloria. Vide, quæso, ta-

le consilium, tam mirandum artificium; Vides, quomodo summus ille artifex peritiam suæ artis ostendit; qui in Electis suis contraria ex contrariis gignit, fovet, & nutrit. Rich. à S. Viç. de Arca myst. l. 2. c. 24.

Semel dixit DEUS, Gen. 1. 6. *fiat firmamentum in medio aquarum*; & permanfit, neque deinceps cecidit. Aqua est coelum, & igneus in illo sol, & luna, & sidera. Et quomodo ignea in Aqua currunt? Quis non admiretur aspiciens solis machinam! quàm parvum vas illud apparet; & quàm magnam continet virtutem! In oriente apparet, & usque ad occidentem lumen emittit; ejus matutinos ortus describens Psaltes ait: *& ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Psalm. 18. 6. Sanctus Cyrill. Jerol. Catech. 9.

Mirum est, quod in illa ferventis naturæ pervicacia mistas ignibus nives profert: & licet vastis exfudet incendiis, apicis canities perpetua brumalem detinet faciem. Julius Solinus c. 11. de Æthna.

Plinius l. 29. cap. 4. scribit: Varronem prodidisse, aspidum ictus efficacissimè curari haustâ à percussis ipsarum urinâ. additque: constat, contra omnium serpentium ictus quamvis insanabiles, ipsarum serpentium exta imposita auxiliari; eosque, qui aliquando viperæ jecur coctum hauserint, nunquam postea feriri à serpente.

Ut rosa sit odorifera, hinc inde conferenda ei esse alia; quorum acrimonia, & caliditate, excitentur, & acuantur rosæ vires, scribit in Geographicis Didymus l. 2. de nat. plant.

In exortu fulguris è nube S. Chryl. eandem ignis, & aquæ, confociationem suspicit, expendens illud: *fulgura in pluviam fecit.* Psal. 134. 7.

Fontem ad Gracionopolim conspeximus ipsi, in quo ignis admixtus; citra alterius noxam, & oculis, & manibus attréctantes. Raymondus.

Hyemem, & æstatem, incredibili propè spectaculo, conspirari licet in arboribus Peruanis, mediâ parte virentibus, ac fructibus plenis; alterâ dimidiâ parte horridis. Josephus à Costa l. 4. hist. c. 32.

TITULUS XXXIII. CONTRITIO de Peccatis.

§. I.

Figuræ, & Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

Carbones succensi sunt ab eo Psalm. 17. 9. nec tantum succensi; sed & in gemmas divinitus conversi. Sic legimus, S. Vincent. Ferr. duos reos, dum ad supplicium ducebantur, suâ exhortatione ad tantum dolorem ex-

citasse; ut facies eorum in carbones quasi versæ fuerint, itaque expirârunt. Cornel. in II. 6. vers. 6.

Ut dolores, ut parturientis. Pl. 47. v. 7. Quid sunt dolores ut parturientis, nisi dolores penitentis? vide ipsam conceptionem doloris, & parturitionis: à timore tuo, inquit II. 26. 18. *concepimus, & quasi parturivimus & peperimus spiritum.* Sic ergo conceperunt re-

ges

ges à timore Christi; ut parturiendo salutem parerent, credendo in eum, quem timuerunt. Ubi parturientem audis, fœtum expecta. Parturit vetus homo; sed nascitur novus homo: *ibi dolores ut parturientis*. S. Aug. hic.

Potâsti nos vinò compunctiois. Pf. 59. 5. Vinum, semper emittendo faces, se purgat; & semper est in motu, & tremore, donec separetur purum ab impuro. Sic compunctus semper est in metu, & tremore; donec separetur ab eo immunditia peccati. Geminiani l. 9. simil. cap. 11.

Inebriabo te lacrymâ meâ. Il. 16. 9. Inebriantur Sancti lacrymis compunctiois. S. Thom. hic.

Lucium unigeniti fac tibi planctum amarum. Jer. 6. 26. Amarò quidem luctu configitur cor mulieris, cum unicum filium perdit: quanto magis homo, qui solum unicum spiritum habet, pro quo alterum nequaquam ponere potest, amarò luctu lacrymari debet; quem utique perdit, cum mortaliter Deum offendit, S. Bern. c. 1. f. 12.

Non invenerunt ignem, sed aquam crassam. 2. Machab. 1. 20. Audivimus antè, quia aqua pro igne reperta est: nunc è contrario dicitur; quia per asperionem aquæ ignis magnus accensus est. Ergo & ex igne aqua nascitur, & ex aqua ignis invicem procreatur. Ex igne divini amoris gratia compunctiois oritur; & rursus ex compunctioe lacrymarum desiderii cœlestis ardor augetur: alterum siquidem pendet ex altero, & sibimet utrumque invicem præstat, dum & ex amore Dei lacrymarum compunctio profluit; & rursus per lacrymas ad amorem Dei mens nostra ferventiùs inardescit. S. Petr. Dam. opusc. 13. c. 13.

Pedes ejus unguentò ungebant. Luc. 7. 38. Pedes unguimus Salvatoris, cum de peccatis compungimur. S. Bern. f. in festo S. Magd.

Per Benjamin, Apoc. 7. 8. qui doloris, aut diei, aut dexteræ, filium significat, eos accipere possumus, qui per cordis dolorem servantur. S. Andreas Cæsar, Ep. l. 7. c. in c. 7. Apoc.

Cornu, sive filix durissimus, contusus. Lem. *Contritum nive candidius*.

Amoris genius in fornace è pulvere vitrum purum conflatur. Lem: *Puro decor omnis ab igne est*.

Charitas operit multitudinem peccatorum. 1. Petri 4. 8.

*Noctè sis licet atrior profundâ,
Sis umbræ similis tenebricose,
Fuligo mera sis, merusq; fumus.
Totus ut miteas, micesq; totus,
Cœlo purior albicante cœlo,
Non aquâ puer indiges, sed igne.
Ignem si fugias, fugis decorem.*

*Sape diem tacitis, noctemque implere
querelis*

Me meus ereptò jussit amore dolor.

Siccine, dicebam, sic nos in scepra repolis?

Sic facis æthereis mentibus esse pares?

Ab nimis à prima collectus origine pulvis

*Pulverem genitos esse fatetur humo!
Pulvis eras, pulvisque manes mortalis,
& ipsi*

Nos quoque, nos ipsi pulvis, & umbra sumus.

Ignem lutum sit agente vitrum, ferrumque sit aurum;

Sed fieri cœlum hoc corpus amore potest.

Et fieri mens ipsa Deus. In amore recusas

Vivere? nec cœlum, nec Deus esse potes.

Guilielmus Hesius.

Per virgam Moysis petra dedit aquam. Petra hæc est cor durum hominis: hoc enim si percutitur timore, & amore meo, statim effluunt lacrymæ contritionis, & pœnitentiæ. Nullus sic indignus, nullus sic malus; si vertit se ad me, si passionem meam intimè cogitat, si potentiam meam attendit, si bonitatem perpendit; quod non fluant ora ejus lacrymis, & omnia membra ejus ad devotionem excitentur. l. 1. Rev. S. Brig. c. 35.

§. II.

Contritionis

Motiva intrinseca

Ex Veteri, Novo, & Patribus.

Quis mihi tribuat, ut sim juxta menses pristinos? Job. 29. 2. Tantis malis oppressus, oculos, cum ingenti dolore, & desiderio, conjicit in pristina sua bona. Quod lamentum optimè servire potest cuius peccatori, ut respicitur. Nihil est, quod tam summo dolori sit; quam si unusquisque positus sub captivitate peccati, recorderetur, unde lapsus sit; & quod ad corpora, atque terrena, ab illa speciosa divinæ cognitionis intentione, deflexerit. S. Ambr. l. 2. de pœnit. c. 11. Sylv. in Apoc. 2. v. 5. memento unde excideris.

Et malum coram te feci. Pf. 50. 6. quia illum ubique esse noverat, jure coram illo malum se fecisse deplorabat; arguens dementia suam, qui non expavit, tantò Judice præsentem, peccare. Cassiod. hic.

Incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi. Pf. 50. 8. Onus aliud addit reatu suo; ut cum beneficia memorat, culpa semper accrescat. *Incerta & occulta sunt*, quæ Deus illi in Filii sui manifestatione revelavit. Primum, ut agnosceret, eum habere Filium; deinde ut ipsum nosset ex suo semine in carnis assumptione

one venturum; ut Passionis quoque futura prædiceret, & resurrectionis gloriam nuntiaret. Et inde dicit, se non debuisset peccare. O sancta simplicitas! quis tantum suæ defensionis studere potuit, quantum iste in propria condemnatione laboravit? Dicit, post collata beneficia, ad talia se non debuisset pervenire peccata. Cassiod. hic.

Va mihi! quia vacui. 1. 6. 5. *Regem Dominum exercituum vidi oculis meis.* Si ita plorat Propheta; quem non pudeat? quem non poeniteat scelerum; si innumera Dei beneficia recolat. Mendoza 1. Reg. 12. annot. 11. sect. 2.

Petra scisse sunt. Matth. 27. 51. O peccator; quid cogitas, petras scissas fuisse: ut velum templi a summo usque deorsum, in divisione animæ sanctissimæ Redemptoris nostri à corpore suo sanctissimo per mortem in cruce? nisi ut scias; nihil efficacius esse ad hoc, ut cor tuum dolore scindatur: quia contra tam benignum Dominum peccasti; quam Jesum Christum mori videre, & omnia ossa illius ita ab invicem disjuncta cernere; ut facile quilibet ad crucem accedens possit illa singillatim dinumerare. Psal. 21. 18. *di numeraverunt omnia ossa mea.* Dicit Contritio peccatoris.

Duo sunt compunctionis genera: unum, quod æternas poenas meruit; aliud, quod de celestibus præmiis suspirat: quia Deum sitiens animam prius timore compungitur, post amore. S. Greg. ep. 23. l. 6.

Compunctionis gratia poenitenti non infunditur, nisi prius ipsa ei peccatorum cognitio monstratur S. Greg. l. 5. in 1. Reg. 11.

Cogita, in Deo tuo quatuor hæc concurrere: scilicet, quod sit Creator, Benefactor, Pater, & Dominus. Ad omnia reus es; plange per singula. Ipse quidem Patrem se exhibuit; confundor audire: si ego Pater, ubi honor meus? S. Bern. l. 16. in Cant.

Considerandum, quid expenditur? quis offenditur? quid magni penditur, & quid parvi penditur? quoniam illud indecenter expenditur; quod nihil pretiosius: ille irreverenter offenditur; quod nihil gratiosius; illud impudenter magni penditur; quod nihil perniciosius; illud imprudenter parvi penditur, quod nihil fructuosius. Quid enim tempore pretiosius? quid Dominò gratiosius? quid legis dissipatione perniciosius? quid divinæ Lege fructuosius. S. Bonav. in Pf. 118.

§. III.

Motiva Contritionem eliciendi.

Unigeniti fac tibi planctum amarum. Jer. 6. 26. Bene dicit unigeniti: quia si mater haberet plures filios uno mortuò, posset de aliis consolari: ita peccator, si haberet plures animas. Broymond Contritio.

Nullus est, qui agat penitentiam super peccato suo dicens, quid feci? Jer. 8. 6. Ingredere intra te ipsum, & dic: quid feci cum peccavi? quid contra Creatorem meum feci? quid contra Redemptorem? quid contra meam animam? &c. de Ponte de perfect. hom. Christiani tomo 3. cap. 3.

Poëant. Sacr. Tom. 1.

Ambulabant in medio flammæ laudantes Deum. Dan. 3. 24. Dicitur, quòd ignis consumpsit vincula puerorum. Per ignem contritio intelligitur. Pf. 38. 4. *in mediis arione meo exardescet ignis.* S. Thomas D. 3. adv.

Vade in pace. Luc. 7. 50. Cur Magdalena mandatur abire in pace sine ullà imposita poenà; cum aliter factum sit Adamo. Gen. 3. 17. Ratio ex ferventi Magdalena contritione. Sit B. latro sine ullà poenà volavit ad caelum. Sylvest. hic 9. 30.

Mox ut Dominus respexit Petrum. Luc. 22. 61. Petrus de clementia piissimi vultus suscepit imbrem serotinum; lacrymas post peccatum. Bæza t. 2. l. 6. c. 5. §. 18.

Vade, et jam amplius noli peccare. Jo. 8. 11. S. Thom. Fœminam adulteram solvit Dominus à culpa, non imponendo illi aliquam poenam: quia cum absolvendo exterius, justificaret interius; bene potuit eam adeò immutare interius; per sufficientem contritionem; ut ab omni poenà immunis efficeretur.

Non grandis mihi restat via ad te amandum: solum enim opus est, ut curram ad meipsum, scilicet ad compunctionem. Idiota de am. div. cap. 3.

Sicut lignum cedrinum; cum incensum fuerit, odore suo serpentes fugat: sic etiam, ubi cor ardet igne contritionis accensum, omnia fugantur demonia. S. Albert. M. serm. de invent. S. Crucis.

Contritio non in verbis consistit, sed in perfecta cordis conversione; & mox hominem justificat, quibuslibet verbis exprimitur. Publicanus quinq; verbis justificatus est Luc. 18. 13. *Deus! propitius esto mihi peccatori!* David duobus verbis id effecit 2. Reg. 12. 13. *peccavi Domino.* Latro: *memento* Luc. 23. 42. Prodigus: *Pater peccavi in caelum.* Luc. 15. 21. Magdalena, & Petrus, non verbis, sed lacrymis compunctionem exprimunt. Luc. 7. 38. Matth. 26. 75. Marchant. D. 10. Pent.

Quantum si ignis sit peccatum, ex eo vel maxime ostenditur; quòd nec universæ Inferni flammæ, per omnem æternitatem peccato uni admotæ, illud consumunt. Tanta è contra vis est contritionis; ut si omnia omnino peccata, quæ nunc in gehenna puniuntur quidem, sed non absumuntur, in illius ignem inciderent, uno momento abolerentur. Fernandus in Gen. 3. sect. 21.

§. IV.

Requisita ad Veram Contritionem.

Non est in tempore hoc princeps (orat Azarias in fornace) - *neque holocaustum* - *ut possimus invenire misericordiam tuam; sed in animo contrito. Et spiritu humilis animi suscipiamur. Et nunc sequimur te in toto corde.* Dan. 3. 38. 39. Nota, quid, locò sacrificiorum; offerat: animum contritum; sequelam ex corde. Bæza t. 2. l. 6. c. 4. §. 17.

Vade, ostende te Sacerdoti. Matth. 8. 4. Misi eum ad Sacerdotem: ad figurandum, quòd Christianus, quamvis sit per contritionem, & gratiæ infusionem, à lepra animæ mundatus; teneatur tamen congruò tempore, si adsit facultas, se

A 2 2

Sacer-

Sacerdoti novæ Legis ostendere; aperiendo ei cor suum per veram confessionem: quia nec Deus dimittit peccatum, nisi sub hac conditione; ut poenitens proponat confiteri secundum Christi præceptum. Dion. Carth. hic.

Percutiebat pectus suam. Luc. 18. 13. dolore plenum; externoque signo internam contritionem signabat. Barrad. t. 3. l. 4. c. 13. hic D. 10. Pent. Corporis afflictiones fideles indices sunt perfectæ poenitentia. Pectus percussit Publicanus; ut intimam cordis sui imprimat poenitudinem. Quis enim credat, cor esse verè con-

tritum in eo, cui omnia externa sunt integra, & vel à quovis parvo vulnere libera. Baeza t. 3. l. 15. cap. 7.

Sicut morbus, qui in faciem non prodit, & exterius non apparet; aut non est verus morbus, aut levis; Sic etiam spiritus afflictio, nisi exterius in corporis afflictione apparet; vel non est vera afflictio; vel exigua. Prov. 17. 22. *spiritus iratus efficitur ossa.* Vera contritio, & dolor de peccatis, plerumque saltè lacrymas pro- dit. Diez. fer. 6. D. 2. Quadr.

TITULUS XXXIV. CONVERSATIO.

Vos estis lux Mundi. Matt. 5. 14. Idcirco il- lenos elegit, ut simus quasi luminaria; ut velut angeli versemur cum hominibus in terra; tanquam viri cum pueris; tanquam spiri- tuales cum carnalibus agamus. S. Chryl. hom. 10. in ep. 1. ad Timoth.

In humanis rebus, & in hac peregrinatione, nihil tam efficaciter gerit in se imaginem cœlestis patriæ, quam monastica conversatio, & congregatio divino cultui dedicata. S. Laur. Justin. de monast. Conversat. c. 7.

Maxima pericula, & formidanda, innumeriq;

casus, latent in conversationibus proximorum. S. Laur. Just. ib. c. 22.

Nemo, nisi valde sanctus, absque sui detri- mento, proximorum curis occupatur. Id de ca- sto connub. c. 12.

Ingredimini ad Sæculares, cum eo, quod ipsorum est; sed egredimini cum vestro; dicebat suis S. Ignatius. q. d. initio Sæcularibus vos accommodate; sed sensim, & suaviter altio- ra, & divina inducite, easque figite in eorum cordibus. Corn. in Jer. c. 15. v. 19.

TITULUS XXXV. CONVERSI O. Ad meliora.

§. I.
Figura, & Symbola.

Quid est tibi mare, quod fugisti? *Gen.* Ps. 113. 5. Quid est lugere, & contri- tari, nisi maris tempestatibus agi? quid est gaudium consolationis, nisi fuga maris, & absen- tatio doloris? Impietas enim mare est: dulcem si- quidem aquam facere non potest, sed est aqua e- jus salsa valde, & multum amara; & amaritudo amarissima. Rich. à S. Vict. tr. de exterminat. mali c. 3.

Potens est Deus de lapidibus istis suscita- re filios Abrahæ. Matth. 3. 9. Excitavit Deus filios Abrahæ ex lapidibus; quando multi viden- tes crucifixum, & ruptas petras, crediderunt. Theophylactus hic.

Ite & vos in vineam meam. Matth. 20. 4. Quia ad vitam bonam alius in pueritia, alius in adolescentia, alius in juventute, alius in senectute, alius in decrepita ætate, perducitur; quasi diversis horis operarij ad vineam vocantur. S. Greg. hom. 19. in Evang.

Virtus altissimi obumbrabit tibi. Luc. 1. 35. Cum anima devota, vel spe cœlestis præmij, vel timore æterni supplicij, vel tædio in hac lacrymarum valle diutius conamoriandi, mota, ac stimulata, novis inspirationibus visitatur, sanctis

affectionibus inflammatur; & tandem, abjectis veteribus defectibus, novò vivendi proposito, à Patre luminum, spiritualiter spiritu gratiæ fecun- datur: quid aliud agitur? quam quòd superve- niente virtute altissimi, Pater cœlestis divinò quò- dam semine animam gravidam facit, & fecundat. Post hunc conceptum sacratissimum pallet in fa- cie per veram humilitatem in conversione; fastidium cibi, & potus concipit in mente plena- riò mundialium contemptu. Jam anima cum Maria montana ascendere incipit. S. Bonav. tr. de s. perfect. puer. Jesu.

Audivis vocem. Act. 9. 4. Deus in Paulo ostendit typum conversionis peccatorum. Lux enim representat gratiam excitantem; pro- stratio in terram, adversitatem; vox reprehensionem Concionatoris; simulcus conscientia re- morsum. Ananias Confessarium; cœcitas clau- suram oculorum, & animi, ad res terrenas, ac considerationem æternorum. Triduanum je- junium satisfactionem pro peccatis; casus squamarum ab oculis, est depositio excu- sationum; baptismus est poenitentia, & con- fessio; cibus Eucharistiæ frequentatio; ver- fari cum Discipulis, est agere cum probis. Cor- nel. hic.

Occide.